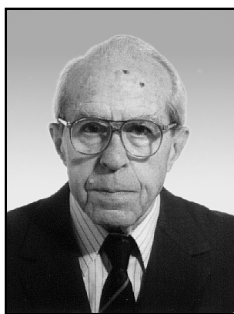

Megemlékezés

Életének 95. évében elhunyt Lévai András, az energetika tudós professzora, mémökgenerációk tanítója. A tudóssal és a professzorral az elmúlt évszázad egyik nagy magyar mérnökegyénisége távozott közülünk. Lévai András 1908. december 22-én Oravicán született. Középiskolai tanulmányait a Temesvári Piarista Gimnáziumban, egyetemi tanulmányait a Grazi és a Bécsi Műegyetemen folytatta, 1931-ben szerzett gépészmérnöki oklevelet.

LÉVAI ANDRÁS

1908 – 2003

Ipari tevékenységét üzemmémökként és energetikusként román és magyar ipartelepeken kezdte. Első igazi szárnybontása az volt, amikor a Weiss Manfréd Rt. üzemgazdasági osztályvezetőjeként úttörő megoldással – 100 bar nyomású újrahevítéses egységekkel megtervezte a Csepeli Erőmű rekonstrukcióját. Az erőmű és a villamosenergia-rendszer fejlesztését több poszton irányította. 1945-50 között a Nehézipari Központ osztály- majd cégvezetője volt, szervezte az erőművek háború utáni helyreállítását és az együttműködő erőműrendszer létrehozását. 1950-ben megalapította az Erőmű Tervező Irodát, amelynek több mint egy évtizeden keresztül volt vezérigazgatója, majd 1962-67 között nehézipari miniszterhelyettesként irányította a hazai erőművek tervezését, a villamosenergia-rendszer fejlesztését és nemzetközi összeköttetésének kiépítését. Irányítása alatt épült az összes szénerőművünk, a 20 MW-ostól a 215 MW-os egységekig. Az erőművek főbe rendezéseit zömében a magyar energetikai gépgyártás szállíthatta. Az együttműködő

erőműrendszer létrehozásával összhangban vitathatatlan érdemei voltak a rendszerhatások feltárásában és a népgazdasági szemlélet meghonosításában. A hazai atomenergia-program elindítója volt, már a Genfi Konferenciát követően 1955-56-ban számos előadásban és tanulmányban kijelölte az atomenergia várható szerepét és a követhető hazai utat. Illetékes miniszterhelyettesként ő készítette elő a Paksi Atomerőmű építésére

vonatkozó magyar-szovjet államközi szerződést. Számos energetikai kérdésben tett kezdeményezéseket. Ezek közé tartozik a kapcsolt energiatermelés, amely aktív idejében sajnos a hazai szakkörökben erősen vitatott volt. A hő- és atomerőművek környezeti hatásainak átfogó feltárását akkor kezdte, amikor az még nem volt része a közgondolkodásnak. Sokat foglalkozott az energetika távlati tervezésével, a kimerülő energiakészletek energiatakarékos hasznosításával, és a megújuló energiák várható szerepével.

Széleskörű ipari tevékenysége és tapasztalata adott szilárd alapot sok évtizeden keresztül elhivatottan végzett oktatói tevékenységéhez. Rendkívül gazdag szakmai ismerettel előbb meghívott előadóként oktatott a Műegyetem Villamosmérnöki és Gépészmérnöki Karain, majd 1953-ban megalapította a Hőerőművek Tanszékét, amelyet negyedszázadon keresztül, nyugdíjba vonulásáig vezetett előbb fél, majd teljes állású professzorként. Munkatársai és hallgatói értékelték és tisztelték széleskörű és megalapozott szakmai

tudását és szervezőképességét. Szakemberként és emberként is példaképüknek tekintették. Egyetemi oktatóként kialakította a hőerőművek, az atomtechnika és a köréjük csoportosuló tárgyak egyetemi oktatásának programját. Hőerőművekkel foglalkozó szak- és tankönyve több évtizeden keresztül az erőműves szakma és oktatás bibliája volt. Az új ismeretek oktatása mindig vonzotta, ennek szellemében indult el az atomenergetikai képzés, később az erőművek rendszer- és irányítástechnikai, majd környezetvédelmi kérdéseinek oktatása. A gyakorlati oktatásra nagy gondot fordított. Több laborépítést kezdeményezett, nélküle ma az egyetemnek, illetve a hazai felsőoktatásnak nem lenne tanreaktora. Egyetemi oktatóként iskolát alapított. Nevéhez fűződik az erőművek műszaki-gazdasági szemléletének korai kidolgozása és következetes alkalmazása. Az élet csak később igazolta, hogy az energetikus gépészmérnöknek mennyire szüksége van a megfelelő gazdasági ismeretekre és szemléletre. Meghatározó szerepe volt abban, hogy a műszaki-gazdasági követelmények mellett környezetvédelmi szempontok is fokozatos teret nyerjenek az energetikai létesítmények tervezésében, építésében, üzemeltetésében.

Tudományos tevékenysége az erőművek és erőműrendszerek gépészeti, gazdasági, rendszertechnikai és környezeti vizsgálataira vonatkozott. Tudományos eredményeinek hasznosságát az fejezi ki legjobban, hogy ipari tevékenysége során azok nagy része azonnal beépült a magyar erőművek és erőműrendszer fejlesztésébe. Könyvei és jegyzetei mellett száznál több publikációja fémjelzte tudományos tevékenységét, és szolgálta a magyar energetikát. Magasszintű tudományos szervezőtevékenységet végzett az MTA Műszaki Tudományok Osztálya elnökhelyetteseként és elnökeként, az MTA Áramlás- és Hőtechnikai Bizottság illetve Energetikai Bizottság elnökeként, a WEC Magyar Nemzeti Bizottság elnökeként, a

BME tudományos rektorhelyetteseként, de számos magas szintű szakmai és tudományos bizottságban is tisztséget viselt. A műszaki tudomány kandidátusa fokozatot 1950-ben, a műszaki tudomány doktora fokozatot 1957-ben nyerte el. A MTA levelező tagjává 1962-ben, rendes tagjává 1973-ban választották.

Kimagasló tevékenységéért számos állami kitüntetésben részesült: Magyar Köztársasági Érdemérem (1948), Kossuth-díj (1949), Szocialista Munkáért Érdemérem (1957), Munka Érdemrend (1968), Szocialista Magyarorszáért Érdemérem (1978), Magyar Népköztársaság Csillagrendje (1988) és Széchenyi-díj. A Moszkvai Energetikai Intézet (1975) és a Budapesti Műszaki Egyetem díszdoktora. A Budapesti Műszaki Egyetem professor emeritusa.

Lévai professzor gazdag életútja, egész életét megszabó etikus magatartása, a nemzetközi feltételeket is figyelembe vevő, ugyanakkor mindig nemzetben gondolkodó személyisége példaként áll előttünk, amely eligazít az értékzavarokkal küzdő társadal-munkban. Példaképe a szakembernek, aki széles körű elméleti és gyakorlati ismeretekkel felvértezve, töretlen szívóssággal, megértő toleranciával és tisztességes eszközökkel éri el célját, a magyar energetika fejlesztését. Példaképe az ipari vezetőnek, aki formálva a közvéleményt és támaszkodva rá, a magyar energetika nagy kérdéseiben hozott hosszú távra megalapozott döntéseket. Példája a tudós professzornak, aki iskolát alapított, s aki növelte a magyar energetikai felsőoktatás hírnevét határainkon belül és azon túl is. Példaképe a lelkiekben és érzelmekben gazdag embernek.

Tanítványaként és munkatársaként sokan tekintjük mestertünknek. Gazdag szakmai és emberi örökségét tisztelettel és szeretettel megőrizzük!

Büki Gergely

a műsz. tud. doktora
(BME)

Csom Gyula

a műsz. tud. doktora
professor emeritus (BME)